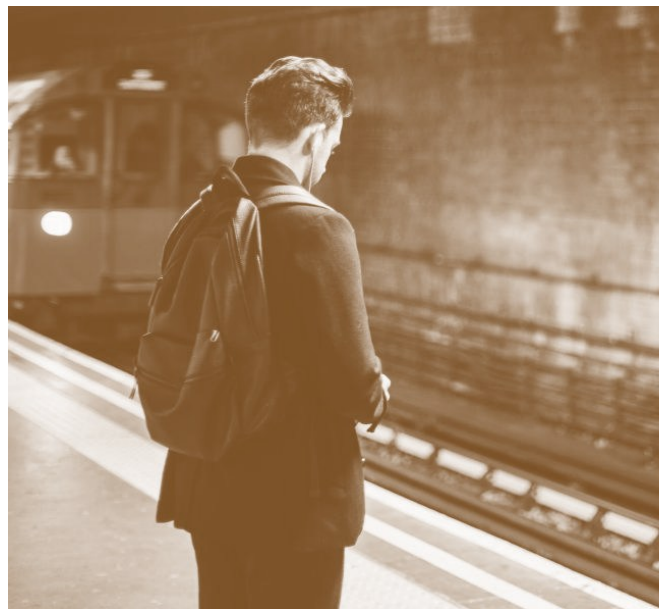

BIDU ĠDID

Novella ta' Joe Axiaq (L-Awstralja)

I

Luka mexa b'pass mghaġġel biex jilhaq il-ferrovija tad-disgħa, qabel l-istazzjon ikun ippakkjat bin-nies jgħaġġu lejn l-uffiċini. Kien nesa li nhar ta' Ġimgħa, wara l-Covid, hafna haddiema kienu għadhom jahdmu mid-dar u ma kellux għaliex jinkwieta. Hlief nofs tużżana nies ma kienx hemm. Anke l-hwienet tal-kafè kienu battala.

Dahal f'hanut żgħir u ordna kafè iswed u biċċtejn hobż mixwija. Kien għadu ma ha xejn dik l-ghodwa. Kellu toghma li kienet iddejqu. Lanqas xawer suret in-nies ma ha. Hwejġu kienu mdellka. Kellu seba' mitt sena sakemm jasal il-flett tiegħu, u jinhasel hasla u jbidel hwejġu minn fuq s'isfel. Imma kellu bżonn belgħa kafè u xi haġa tal-ikel.

Halla lil Sandra fis-sodda, tohlom il-holma li twebblet biha. Hu kien parti minnha. Kien għamel ġimgħa magħha fl-appartament, joħorġu, jieklu u jorqdu flimkien, waqt li Marku kien fuq xogħol 'il bogħod mid-dar.

Marku u Luka kienu kuġini. Kienu qishom ahwa, dejjem ma' xulxin. Kien Luka li ltaqa' ma' Sandra l-ewwel darba u beda joħroġ magħha. Sakemm mingħajr ma jaf kif u għaliex, sab li Sandra u Marku kienu qegħdin joħorġu flimkien, minn wara dahru. Spiċċaw jizzewġu. Luka lanqas biss mar it-tieg tagħhom. Kien irrabjat għal Sandra, u aktar u aktar għal Marku, li kien iqisu bhala huh. Għaddew is-snin, u ċ-ċirkustanzi tal-familja regħgu laqqgħuhom flimkien u bdew jikkellmu, mingħajr kunfidenza żejda.

"Irrid inkellmek," qalet Sandra lil Luka fil-funeral ta' missier Marku, "agħtini ċempila meta jkollok siegħa kwiet," u għaddietlu n-numru tat-telefown tagħha bil-kwiet.

Luka ltaqa' ma' Sandra f'restorant żgħir ta' lukanda, fejn kienu jhobbu jiltaqgħu meta kienu joħorġu flimkien. Kienu qishom iż-żewġ namrati, meta kienu jafu lil xulxin sewwa. Tkellmu dwar il-wegħhat, u dak li ma qalux lil xulxin meta nfirdu, u l-kliem wassalhom fejn kienu qegħdin f'hajjithom.

"Irridek tghinni Luka. Taf li nhobbok. Taf li għalkemm ma' Marku, int dejjem bqajt f'qalbi. Irrid tarbija. Tarbija

mingħandek," qalet Sandra. Luka nhasad għal dan il-kliem.

"Hemm Marku issa... Ma rridx inweggħu kif għamel lili. Wara kollox għadni nqisu bhala hija, avolja ttradieni." "Marku ma jistax ikun missier. Ma jistax jagħtini tfal..." "X'igifieri?"

"Marku ma jistax ikollu tfal. Naf x'qiegħda ngħid, jien ners. M'hemmx għalfejn nidhol f'hafna dettalji. Imma int tista'... Lil Marku tgħidlu xejn. Jibqa' kollox bejnietna. Meta jkun 'il bogħod mid-dar fuq xogħol, ejja aghmel ġimgħa fl-appartament tagħna. Nghaddu ftit granet jien u int, bhal meta konna namrati..."

II

Luka għaġġel biex jilhaq il-ferrovija tad-disgħa. Kien ilu li dalam. Kellu seba' mitt sena sakemm jasal il-flett u jinxtehet fis-sodda. Kien ltaqa' ma' Marku fil-pabb, fejn kienu jiltaqgħu, meta kienu għadhom żgħażaġh moħħ ir-rih, qabel jgħaddu l-lejl f'xi diskoteka jew najtklabb. Digà kienu ltaqgħu u tkellmu drabi ohra, wara li kisruha ma' xulxin. Luka hafer lil Marku talli ttradieh, għalkemm il-wegħha halliet il-marka tagħha f'qalbu.

"Ridt inkellmek," qallu Marku, jixrob il-birra b'nofs qalb, "se nitlobok favur kbir... Ahsibha, qabel tikkommetti ruhek..."

Luka warrab it-tazza li kellu quddiemu, u hafer f'għajnejn Marku. Il-kisra mhassba f'għajnejn siehbu, kienet qiegħda tinkwetah.

"Ġara x'gara bejnietna, id-demm qatt ma jsir semm. Ahna trabbejna bhal ahwa, u hbieb fl-istess waqt. Qed tinkwetani...", qallu Luka wara pawsa twila.

"Marid. Ninsab marid sewwa...", qallu Marku, mingħajr ma qagħad idur tal-lewża, "wara tant snin, se jkolli t-tarbija li xtaqt. Sandra u jien se jkollna tarbija... Kont fis-seba' sema. U issa t-tabib qalli li għandi marda terminali. Ftit xhur ohra baqagħli. Lil Sandra m'għidtilha xejn. U nitlobok biex iżzomm kollox bejnietna. Ma rridx li Sandra tinkwieta u tiflel it-tarbija. Li qed nitlobok huwa li teħodli hsieb ibni. Naf x'raġel int, u żgur tkun missier tajjeb għal ibni..."

III

L-aċċident tal-karozza kien wiehed ikrah. Luka mar jara lil Sandra l-isptar.

“Marku tilef ħajtu mal-ħabta,” qaltlu, “u jien tlift lit-tarbija,” qaltlu Sandra, b’ghajnejha fil-hofra, ma tiflaħx tibki aktar, u b’kisra maħnuqa f’lehinha.

“Imma x’gara? X’gara sewwa? Ghax l-aħbarijiet tat-televixin jgħidu mod u l-gazzetti jgħidu mod ieħor,” staqsieha Luka, iżommilha jdejha.

“Ma nafx. Lanqas jien ma naf sewwa. Dan l-aħħar kien beda jhawwad. Jinsa l-affarijiet, irid jibqa’ fis-sodda, ma jridx imur ghax-xogħol. Ghidtlu jmur jara tabib. Ma riedx. Kien qed isuq, u f’daqqa waħda baqa’ diehel f’siġra. Triq vojta... Lanqas kien hemm karozza waħda, jew xi haġa li setgħet ittellfu. Spiċċajt waħdi Luka; m’għandi lil hadd.”

Luka baqa’ jħares lejn Sandra. Qatt ma kien raha hekk. Kien hemm mumentanti f’dawk il-waqtiet, li fakkru lil Luka meta kienu jtkellmu dwar il-futur, li jista’ jkollhom flimkien, qabel ma bdiet tohroġ ma’ Marku.

“Nibdew mill-ġdid Luka,” qaltlu Sandra, meta Luka baqa’ ma qal xejn, “nerġġhu nibdew mill-ġdid. Int waħdek ukoll... Dejjem kien hemm xi haġa speċjali bejnietna.”

Luka baqa’ b’ħalqu magħluq iżomm id Sandra. “Allura x’tgħidli?” qaltlu meta baqa’ ma qal xejn. “Għax kelli pjanijiet oħra. Poġġejt il-flett għall-bejgħ. Wara l-Covid, l-affarijiet inbidlu. Ix-xogħol ma tantx għadu importanti. Mentalment inħossni għajjen, u nixtieq ambjent u bidu ġdid. Irrid immur f’pajjiżi fejn qatt ma mort, nitkellem ma’ nies li ma nafx, niltaqa’ ma’ nies ġodda, infittex lili nnifsi, niskopri min jien...”

“Stenna ftit ieħor,” qaltlu fil-pront Sandra, “stenna sakemm infiq u nerġa’ nqum fuq saqajha. Irrid niġi miegħek...”

THALLUX ID-DEMM ITIR

Is-shab ingama' sieket bhall-ihirsa
ifettaq u jindiehes ġol-imsieraħ,
u intom mingħalikom li f'did-dirs
toħorġu ndaf mill-ħasla bid-demm fieragħ.

Fil-ħamba tgħaddi Ċensa, tmidd passiha,
imħallsa mill-ħakkiema trijonfali;
waqt l'intom u l-ghedewwa mistohbija
ghodod mixtrija lkoll, b'holm li għad jagħli.

Mill-maqjel tal-ilsiera qumu mghaddba
u farfru d-driegħ imxekkel, mill-ġjufija;
ħajjin f'oqbra tal-massa sfajtu mwaddba

Thallux id-demm itir, ħalli jitpaxxa
min ghax setgħan, qed jghakkes id-dghjufija;
inkella l-paċi ddub u l-holm jisfaxxa.

THERESE PACE

(Minn *Arpeggi*, 2003)

IL-BAĦNAN T'ALLA

Ghammar il-Mulej fostna,
u ta raġun lit-tfal:
"Irridu nkunu bħalhom"
Huma kelmiet wisq tqal.

Hu, lin-nies kbar ta' żmien
widdibhom bl-ehrex kliem:
Fl-unuri m'hemmx il-paċi,
mhux fid-dekor is-sliem.

Qala' tmaqdir bil-bosta,
il-bniedem sar li falla...
Waqqgħuh għaċ-ċajt, beżqulu,
laqqmuh "il-baħnan t'Alla".

Min bħalu jhobb, jitqarraq,
ta' ħajtu jitlef l-għan,
ghax jagħti lili nnifsu,
f'imħabbtu jsir baħnan.

U min lest jilqa' kliemu
biex jgħix twemmin qalil,
jitqies f'xi ħin jew ieħor
bil-kejl tan-nies "fidil".

J.W. PSAILA

(Minn *Graffiti f'Gerduf*, Pubblikazzjoni Bugelli, 1993)